

Η 9η Ιουλίου 1821 στην Κύπρο (Ραφαήλ Χ. Μισιαούλης, θεολόγος)

/ [Πεμπτούσία](#)

Η 9η Ιουλίου του 1821 αλλά και γενικά όλος ο μήνας Ιούλιος, θεωρείται ο πιο θλιβερός μήνας για την Κύπρο λόγω του ότι συνέβησαν κάποια σημαντικά και θλιβερά γεγονότα (πραξικόπημα 1974, τουρκική εισβολή 1974) τα οποία σημάδεψαν και χαραχθήκαν στη μνήμη των ανθρώπων της Κύπρου και γράφτηκαν στην ιστορία του νησιού. Ένα από αυτά τα γεγονότα είναι τα γεγονότα της μαρτυρικής εκείνης ημέρας, της 9ης Ιουλίου 1821.

Η 9η Ιουλίου είναι σημαντικός σταθμός και αποτελεί φάρο αντίστασης του Κυπριακού ελληνισμού έναντι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Οι αγωνιστές του 1821 αγωνίζονταν και θυσιάζονταν με πίστη στο Θεό για να αποτινάξουν τον οθωμανικό ζυγό από την ελληνική επικράτεια.

Μέλη της Φιλικής Εταιρείας πλησίασαν τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Κυπριανό και άλλους κληρικούς με σκοπό να οργανώσουν επανάσταση στην Κύπρο. Επιθυμία

τους ήταν να έχουν σύμμαχο τον Κυπριανό για να ξεσηκωθεί μαζί του και όλο το νησί. Αυτό ήταν αδύνατο να επιτευχθεί όμως και ως άνθρωπος με σοφία και σύνεση δεν το αποδέχθηκε αυτό. Τους εξήγησε ότι τη συγκεκριμένη στιγμή η Κύπρος δεν μπορούσε να αποδεχθεί μια τέτοια επανάσταση. Αυτό που τους υποσχέθηκε ήταν οικονομική βοήθεια, κάτι το οποίο υλοποίησε.

Το 1820 διορίζεται από την Υψηλή Πύλη ως διοικητής της Κύπρου ο Κιουτσούκ Μεχμέτ, ο οποίος έτρεφε αρκετό μίσος έναντι των χριστιανών. Διακαής του πόθος ήταν να πείσει την Υψηλή Πύλη ότι στην Κύπρο τα πράγματα ήταν επικίνδυνα, κάτι που δεν πειθόταν η Υψηλή Πύλη γιατί γνώριζε την διαγωγή των κατοίκων της Κύπρου. Όμως, το 1821 άρχισαν να μοιράζονται στο λαό φυλλάδια για την επανάσταση έναντι των Τούρκων και αυτό έγινε αιτία να πεισθεί η Υψηλή Πύλη ότι και στην Κύπρο έγιναν επικίνδυνα τα πράγματα, πράγμα που ποθούσε ο Κιουτσούκ Μεχμέτ από την ημέρα που ανέλαβε ως διοικητής να πείσει την Υψηλή Πύλη [1].

Έτσι, στις 9 Ιουλίου 1821, ημέρα Σάββατο, ο Τούρκος διοικητής της Κύπρου, Κιουτσούκ Μεχμέτ, αποφάσισε κατόπιν εγκρίσεως της Υψηλής Πύλης, να σκοτώσει 486 προεστώτες του τόπου, μητροπολίτες, ηγουμένους, ιερομονάχους, δασκάλους, τους οποίους θεωρούσε επικίνδυνους [2].

Εκτέλεσε τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Κυπριανό και άλλους 3 μητροπολίτες, τον Πάφου Χρύσανθο, Κιτίου Μελέτιο και Κυρηνείας Λαυρέντιο. Θυσιάστηκαν στο βωμό

της μεταβάσεως από τον Μεσαίωνα προς τους νέους χρόνους. Η βάνουσος και άθλια των πράξη έλαβε χώρα εντός των τειχών της Λευκωσίας, κεκλεισμένων των θυρών «η πλατεία η προ του σεραγίου μετετράπη εις αληθές μακελλείον, και το αίμα αφθόνως έρρευσεν εις τας αγυιάς της πρωτευούσης »[3].

Εκτός από κληρικούς εκτέλεσαν και αρκετούς λαϊκούς. Η σφαγή κράτησε όχι πιο λίγο από 30 ημέρες. Τα θύματα συχνά τα έκοβαν σε τεμάχια [4].

Ο εθνομάρτυρας Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός γεννήθηκε στο Στρόβολο το 1756. Από νεαρής ηλικίας πηγαίνει στη Μονή Μαχαιρά. Το 1783 χειροτονείται διάκονος από τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Χρύσανθο και αναχωρεί με τον θείο του, ιερομόναχο Χαράλαμπο, για τη Μολδοβλαχία με σκοπό τη διεξαγωγή εράνων ένεκα της δύσκολης οικονομικής καταστάσεως που έπληξε τη Μονή Μαχαιρά [5]. Κατά τη διαμονή του στη Μολδοβλαχία γνωρίζεται με τον ηγεμόνα Μιχαήλ Σούτσο [6], ο οποίος και τον θέτει υπό την προστασία του και με προτροπή του χειροτονείται πρεσβύτερος και διορίζεται εφημέριος στον Ηγεμονικό Ναό του Ιασίου. Φοιτά στην Ηγεμονική Ακαδημία του Ιασίου και παρακολουθεί ανώτερα μαθήματα Φιλοσοφίας, Φυσικής, Ιστορίας. Ο ηγεμόνας Μιχαήλ προβαίνει στην έκδοση Χρυσόβουλου γράμματος με το οποίο παραχώρησε στη Μονή Μαχαιρά ετήσια οικονομική χορηγία. Στη Μολδοβλαχία δέχεται τα ευρωπαϊκά μηνύματα του Διαφωτισμού και αποκτά ευρύτερη παιδεία μελετώντας το ελληνο -βυζαντινό δίκαιο.

Το 1802 επιστρέφει στην Κύπρο όπου και αναλαμβάνει τη διεύθυνση και φροντίδα του Μετοχίου της Μονής στο Στρόβολο.

1. Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός - Ο Μάρτυρας Της Πίστεως Και Της Πατρίδος - Αρχείον Κειμένων, σ. 509-522, Έκδοσις Ιεράς Βασιλικής Και Σταυροπηγιακής Μονής Μαχαιρά, Κύπρος 2009.

2. Ο.π.

3. Κυπρίς 350.

4. Gervinus, 1863, EC. 469.

5. Χωρεπισκόπου Αμαθούντος Νικολάου, Άρθρο «Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός ως πνευματικό τέκνο της Ιεράς Μονής Μαχαιρά».

6. Ο Μιχαήλ Σούτσος ήταν μέγας διερμηνέας της Υψηλής Πύλης και ηγεμόνας της Μολδαβίας την περίοδο 1819 - 1821. Μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία, υποστήριξε την επανάσταση στη Μολδοβλαχία και μετά τη δημιουργία του ελληνικού κράτους διετέλεσε πρέσβης της χώρας στο εξωτερικό. Το 1819 τοποθετήθηκε από τον σουλτάνο ηγεμόνας της Μολδαβίας, θέση στην οποία παρέμεινε μέχρι το 1821. (Βλ. Οι κατά την κηδείαν και το μνημόσυνον του αιιδίμου Μιχαήλ Σούτσου, πρώην Ηγεμόνος της Μολδαυίας, εκφωνηθέντες επιτάφιοι λόγοι

, Εκ του Τυπογραφείου Ν. Γ. Πάσσαρη, Εν Αθήναις, 1864, 7).

Στις 30 Οκτωβρίου 1810 χειροτονήθηκε Αρχιεπίσκοπος Κύπρου. Ως Αρχιεπίσκοπος Κύπρου εργάστηκε με ζήλο, σύνεση και πατριωτισμό για τη βελτίωση τόσο της πνευματικής, όσο και της οικονομικής κατάστασης του ελληνικού πληθυσμού της νήσου. Μεριμνήσε για τη συνέχιση των εκδόσεων θρησκευτικών και μουσικών βιβλίων, για την αγιογράφιση ιερών Ναών και για τη διάδοση της ελληνικής παιδείας [7]. Χρηματοδότησε την ίδρυση της Ελληνικής Σχολής [8] (το σημερινό Παγκύπριο Γυμνάσιο) στη Λευκωσία απέναντι από την Ιερά Αρχιεπισκοπή. Το ενδιαφέρον του για το λαό το τεκμηριώνουν και οι διάφορες του ενέργειες. Κατά την περίοδο που έπληξε την Κύπρο η επιδημία της ακρίδος και απειλείτο η παραγωγή του νησιού, εξέδωσε εγκύκλιο καυτηριάζοντας τις δοξασίες που είχαν κάποιιοι λέγοντας ότι οι ακρίδες ήταν αθάνατες. Ταυτόχρονα παρακινούσε το ποίμνιό του να μην περιμένουν την εκ θαύματος εξολόθρευση του εντόμου αλλά το συντομότερο δυνατό να ελάμβαναν δράση [9]. Ακόμη, το 1815 απέστειλε επιστολή για καταδίκη του Ελευθεροτεκτονισμού [10]. Το έντονο ενδιαφέρον για την παιδεία φαίνεται και από το γεγονός ότι το 1820, ένα έτος πριν τον αδόκητο χαμό του, δώρησε 6000 γρόσια [11] για την ανέγερση σχολής στη Λεμεσό [12] [13].

Ιερός Ναός Παναγίας Φανερωμένης Λευκωσίας.

Ο Εθνομάρτυρας Κυπριανός θεωρείτο ιεράρχης με πλατιά αντίληψη, ήταν δυνατή προσωπικότητα αλλά είχε και ευρεία μόρφωση [14]. Αυτό τεκμηριώνεται και από τον Κυπριακό λαό της εποχής, σε αναφορά τους προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο το 1810, όπου εξαίρουν τις αρετές του και τον χαρακτηρίζουν «γνωστικόν, σώφρονα, άγρυπνον, ενάρετον παντοίως όλως χριστιανόν, πρόμαχον της πατρίδος».

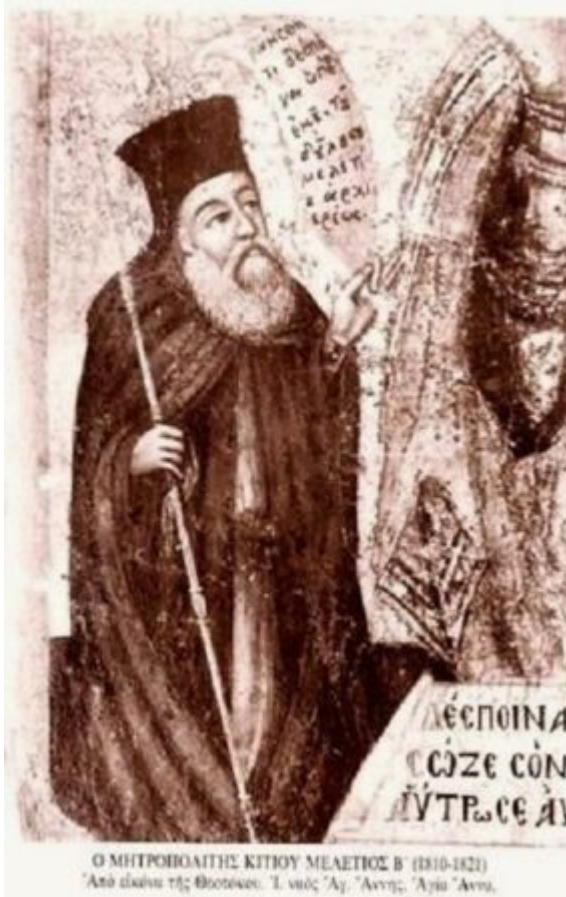
Στις 9 Ιουλίου 1821 και σε ηλικία 65 ετών, αφού αρνήθηκε 3 φορές να αλλαξοπιστήσει, θανατώθηκε από τον τούρκο κυβερνήτη της Κύπρου Κιουτσούκ

Μεχμέτ Σιλαχσιόρ.

Ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός σε συνεννόηση με την Φιλική Εταιρεία, κατόρθωσε να διασπείρει στην Κύπρο την φιλοπάτριδα ιδέαν της απελευθέρωσης όλων των Ελληνικών χωρών. Κατεβλήθησαν μεγάλες ενέργειες σπουδαίες θυσίες για την υλοποίηση του ιερού τούτου σκοπού.

Ο εθνομάρτυρας Μητροπολίτης Πάφου Χρυσάνθου άφησε χαρακτηριστική την ατρόμητη διακήρυξη του ενώπιον της ανακρίσεως του Κιουτσούκ «η ζωή είναι ο Θεός· η τιμή είναι το καθήκον· τα πλούτη η ελευθερία, και η δόξα το αποθνήσκειν υπέρ Πιστεως και Πατρίδος. Προτιμώμεν τον θάνατον »[15]. Στο Σουλτανικό Βεράτιο [16], το οποίο εξεδόθη για να αναγνωρισθεί η εκλογή του διαδόχου του εθνομάρτυρος Χρυσάνθου, Επισκόπου Πάφου Παναρέτου, ομολογείται από τον Σουλτάνο Μαχμούτ Β΄ ότι ο κληρικός Χρυσάνθος, Επίσκοπος του νομού Πάφου και περιχώρων, με τις προσπάθειες του και τα εγχειρήματά του απειργάζετο την

βαινε εις καταχθονίους πράξεις, γι' αυτό και τελέσθηκε περιφρονητικά για παραδειγματισμό

Ο εθνομάρτυρας Μητροπολίτης Κιτίου Μελέτιος

Β΄ καταγόταν από την Μαραθάσα και συγκεκριμένα από τον Πεδουλά, σύμφωνα με την παράδοση «...Εκ ταύτης (της Μυριανθούσης) αρχιερείς 4 υπήρξαν τω θρόνω τούτω, εξ ων..., ο δε Μελέτιος β΄ υπ΄ οργής ανάκτου κεφαλικώς τιμωρηθείς συν

των λοιπών αυτού συναδέλφων ... » [18]. Ήταν συνεργάτης του οικονόμου και μετέπειτα Αρχιεπισκόπου εθνομάρτυρος Κυπριανού. Χειροτονήθηκε Μητροπολίτης Κιτίου στις 3 Νοεμβρίου 1810 [19] από τον ήδη Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό και ένα ή περισσότερους από τους Κύπριους επισκόπους.

Να αναφερθεί ότι προέκυψαν αρκετές δυσκολίες για τη χειροτονία του Κυπριανού και του Μελετίου λόγω του ότι οι εκθρονισθέντες (Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσάνθος και Μητροπολίτης Κιτίου Χρυσάνθος – θείος και ανεψιός) δεν είχαν υποβάλει κανονική παραίτηση. Σύμφωνα με τους ιερούς κανόνες αποτελεί κώλυμα για τη χειροτονία άλλων στη θέση τους «Το μηδενί τρόπω Επίσκοπον καταστήναι εν τη Εκκλησία, ης έτι ο προεστώς ζη, και εν τη ίδια συνίσταται τιμή, ειμή αυτός εκών την Επισκοπήν παραιτήσεται» [20]. Γι' αυτό το λόγο η χειροτονία τους αναβαλλόταν συνεχώς, μέχρι που λύθηκε το πρόβλημα κατά το ήμισυ με το θάνατο του εξόριστου Αρχιεπισκόπου Χρυσάνθου στην Εύβοια, την 1η Σεπτεμβρίου 1810.

Για τη ζωή και το έργο του ελάχιστα είναι γνωστά. Ως επίσκοπος Κιτίου προώθησε την ελληνική παιδεία στην εκκλησιαστική του περιφέρεια, που τότε εκτός από την Λάρνακα, στη δικαιοδοσία του υπαγόταν και η Λεμεσός. Αξίζει να αναφερθεί μια λεπτομέρεια η οποία σώθηκε από την παράδοση του χωριού του, του Πεδουλά. Όταν ο Μελέτιος συνελήφθη, οι συγγενείς του έσπευσαν και πρόσφεραν αρκετά χρήματα για να μην τον κρεμάσουν. Αλλά ο δόλιος Κυβερνήτης αφού έλαβε τα χρήματα, ναι μεν δεν τον κρέμασαν, όπως συμφώνησαν, αλλά τον παρέδωσε να καρατομηθεί [21]. Σύμφωνα με τις υπάρχουσες πληροφορίες, καρατομήθηκε πρώτος κι έπειτα ακολούθησαν οι συνάδελφοί του [22].

7. Μιχαλάκη Ι. Μαραθεύτη, Άρθρο «η προσφορά του Εθνομάρτυρα Αρχιεπισκόπου Κυπριανού στην ελληνική παιδεία της Κύπρου».

8. Ο Εθνο-Ιερομάρτυς Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός († 9-7-1821), Ιερός Ναός της του Θεού Σοφίας Στροβόλου, 10/7/10.

9. Χρυσόστομος, αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος, Η εκκλησία Κύπρου επί τουρκοκρατίας (1571-1878), Αθήνησι, 1929 , σ. 106.

10. Ο ελευθεροτεκτονισμός (γνωστός και ως μασονία ή τεκτονισμός) είναι παγκόσμιο σύστημα αδελφοτήτων, που ξεκίνησε κατά τα τέλη του 16ου/αρχές του 17ου αιώνα και αριθμεί γύρω στα 5 εκατομμύρια μέλη. Οι επιμέρους αδελφότητες, των οποίων η σχέση και μεταξύ τους σύνδεση κυμαίνεται, έχουν ως κοινά στοιχεία κάποιες εθιμοτυπικές διαδικασίες (όπως τη χρήση ιεραρχίας και συγκεκριμένα σύμβολα) και την

αναγκαιότητα κάθε μέλος να πιστεύει σε κάποια ανώτερη δύναμη ή Θεό.

11. Ασημένιο νόμισμα, ίσο προς το ένα εκατοστό της λίρας διαφόρων κρατών (Τουρκίας, Αιγύπτου, Κύπρου, Βενετίας κ.ά.).

12. Χρυσόστομος, αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος, *Η εκκλησία Κύπρου επί τουρκοκρατίας (1571-1878)*, Αθήνησι, 1929 , σ. 107-108.

13. Η Λεμεσός η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Κύπρου και η νοτιότερη της Ευρώπης. η Λεμεσός είναι επίσης το μεγαλύτερο λιμάνι του νησιού κι ένα από τα μεγαλύτερα της Ανατολικής Μεσογείου. Έχει γνωρίσει αλματώδη ανάπτυξη, ιδίως μετά το 1974, οπότε λόγω της τουρκικής εισβολής χάθηκε το άλλο σημαντικό λιμάνι της Κύπρου, η Αμμόχωστος. Γειτονιάζει, ωστόσο είναι εκτός, της Βρετανικής Βάσης Ακρωτηρίου. Η Λεμεσός είναι σχετικά νεότερη πόλη, αν και στην περιοχή της βρέθηκαν ίχνη που μαρτυρούν ότι την κατοικούσαν από τα αρχαιότατα χρόνια. Βρίσκεται στο νοτιότερο τμήμα της Κύπρου, χτισμένη αμφιθεατρικά πάνω στο Κόλπο Ακρωτηρίου, μεταξύ δύο αρχαίων πόλεων: της Αμαθούντας στα ανατολικά, και του Κουρίου στα δυτικά.

14. Έγχρωμη Εγκυκλοπαίδεια Υδρογείος, Εκδόσεις Δομική Ο. Ε., Αθήνα 1993, τόμος 18 (Κύπρος), σ. 128.

15. Ιστορία της Εκκλησίας Πάφου, εξεδόθη δαπάνη της Ιεράς Μητροπόλεως Πάφου επί Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γενναδίου υπό Ι. Τσικνοπούλλου καθηγητού των ελληνικών γραμμάτων, Λευκωσία 1971, σ.353.

16. Το λεγόμενο επίσημα στην ελληνική «βεράτιον», εκ της τουρκο-περσικής «βεράτ» ήταν ένα επίσημο δημόσιο έγγραφο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με το οποίο αναγνωριζόταν ή επικυρωνόταν υψηλόβαθμη διοικητική θέση καθώς και τα προνόμια που αποδίδονταν για τη συγκεκριμένη θέση. Τα βεράτια εκδίδονταν κυρίως σε πατριάρχες, ως επικύρωση εκλογής και αναγνώρισης προνομίων, σε επισκόπους και επισκοπές, ομοίως σε αναγνώριση αυτών καθώς και σε ιερές μονές, σε αναγνώριση προνομίων και των υπαγομένων σ' αυτά εκτάσεων, εγκαταστάσεων, νήσων, νησίδων, λιμνών.

17. Ιστορία της Εκκλησίας Πάφου, εξεδόθη δαπάνη της Ιεράς Μητροπόλεως Πάφου επί Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γενναδίου υπό Ι. Τσικνοπούλλου καθηγητού των ελληνικών γραμμάτων, Λευκωσία 1971, σ.354.

18. Κλεοβούλου Μυριανθοπούλου, «Ἡ συμβολὴ τῆς Μαραθάσης εἰς τὴν Ἐκκλησίαν», σ. 57.

19. «Χρονικά σημειώματα», ΚΧ,Β´ (1224), σ. 228.

20. Πηδάλιον της νοητής νηός της Μίας Αγίας Καθολικής και Αποστολικής των Ορθοδόξων Εκκλησίας ήτοι άπαντες οι ιεροί και θείοι κανόνες, Αθήνα 1886, σ. 292.

21. Κλεοβούλου Μυριανθοπούλου, «Ή συμβολή τῆς Μαραθάσης εἰς τὴν Ἑκκλησίαν», σ. 57 και Ιερομ. Σωφρονίου Γ. Μιχαηλίδη, «Ιστορία της κατά Κίτιον Εκκλησίας», Ι. Μητρόπολις Κιτίου, Λάρνακα-Κύπρος, 1992.

22. Π. Ξιούτα, «Ένα ανέκδοτο χειρόγραφο του Μητροφάνους της Μαχαιράδος», ΚΣ,ΜΑ΄(1977), σ.87.

Ο αείμνηστος Μητροπολίτης Κυρηναίας Λαυρέντιος καταγόταν από τον Καλοπαναγιώτη [23]. Ήταν υιός ιερέα, του παπα-Γιάννη, ο οποίος είχε το διακόνημα του Σακελλαρίου [24] στο Μοναστήρι του Αγίου Ιωάννου του Λαμπαδιστού στον Καλοπαναγιώτη. Η Μονή αυτή ήταν το πνευματικό και μορφωτικό διδασκαλείο των κατοίκων της Μαραθάσας την εποχή εκείνη, λόγω του ότι δεν υπήρχαν σχολεία, και τον εκπαιδευτικό ρόλο επιτελούσε η Εκκλησία.

Σύμφωνα με μια παράδοση, ο Λαυρέντιος διδάχθηκε την τέχνη της ψαλτικής από τον Μητροπολίτη Κυρηναίας Χρύσανθο [25], διαπρεπέστερο θεράποντα της τέχνης αυτής. Προσέλαβε τον Λαυρέντιο ως δόκιμο μοναχό στη Σκουριώτισσα, αφού ο εκάστοτε Μητροπολίτης Κυρηναίας ήταν μετακινούμενος και έδρευε σε συγκεκριμένες παλαιάφατες Μονές όπως η Σκουριώτισσα, ο Άγιος Μάμας Μόρφου. Σε ηλικία 25 ετών τον χειροτονεί σε διάκονο και σε ηλικία 35 ετών τον χειροτονεί σε πρεσβύτερο [26].

Η πρώτη γραπτή μαρτυρία που υπάρχει και γίνεται αναφορά για τον Λαυρέντιο είναι το υπόμνημα εκλογής του σε Χωρεπίσκοπο Λαμπούσης, το Μάιο του 1811,

σύμφωνα με το οποίο ανήλθε στον επισκοπικό θρόνο «διότι ο Κυρηναίος Ευγένιος», διάδοχος του Σωφρονίου, είχε ανάγκη βοηθού λόγω της μεγάλης του ηλικίας. Έγινε Μητροπολίτης πέντε έτη μετά την εκλογή του ως Χωρεπισκόπου Λαμπούσης, τον Αύγουστο του 1811, σε διαδοχή του μακαριστού Μητροπολίτου Κυρηναίας κυρού Ευγενίου.

Η διακονία του στην Εκκλησία ήταν τόσο μεγάλη, όπου στο τέλος πρόσφερε στο ποίμνιό του την ίδια του τη ζωή, τη 9η Ιουλίου 1821.

Άλλοι κληρικοί εκτός από τους 4 Ιεράρχες ήταν ο Ηγούμενος της ευαγούς και Βασιλικής Μονής του Κύκκου Ιωσήφ, άνδρας λόγιος, εύσωμος και καλλίφωνος μουσικός. Καταγόταν από το χωριό Πενταλιά της Πάφου. Πήγε στη Μονή Κύκκου «παιδιόθεν». Σπούδασε με δαπάνες της Αδελφότητας στη Μεγάλη του Γένους Σχολή στην Κωνσταντινούπολη. Βρέθηκε στην Ηγουμενία της Μονής κατά την μεγαλύτερη κρίση της οθωμανικής περιόδου στην Κύπρο, Ιούλιος 1821. «Τούτον απαγχονίσαντες εξήρτησαν εκ της έναντι του Τζαμίου του Σεραγίου κειμένης συκαμινέας »[27]. Απαγχονίστηκε στις 10 Ιουλίου του 1821. Το Μοναχολόγιο της Μονής επιβεβαιώνει την πληροφορία για απαγχονισμό του Ιωσήφ, και σημειώνει: «1821 - εκρεμμάσαν τον μακαρίτην ηγούμενον Ιωσήφ...». Υπάρχουν αναφορές ότι ο Ηγούμενος της Μονής καρατομήθηκε [28].

Ακόμη ένας άλλος κληρικός έτυχε να προσφέρει τη ζωή του ως θυσία για το Έθνος υπό τα χέρια των αλλοθρήσκων Τούρκων, εκείνες τις ημέρες. Αυτός ήταν ο Οικονόμος Δοσίθεος της Μονής του Τιμίου Σταυρού Ομόδους. Καταγόταν από το Όμοδος [29] και ήταν στενός συνεργάτης του Εθνομάρτυρος Μητροπολίτου Πάφου Χρυσάνθου. Διετέλεσε Οικονόμος της Μονής από το 1810 έως την ημέρα που βρήκε φρικτό θάνατο, την 10η Ιουλίου 1821. Σύμφωνα με την επιγραφή που βρίσκεται πάνω από την είσοδο του Συνοδικού του Μοναστηριού κτίσθηκε η δυτική πτέρυγα και το δυτικό τμήμα της βόρειας πτέρυγας. Η ανοικοδόμηση της Μονής έγινε «δι' ελεημοσύνης των ευσεβών και κόπου πολλού Δοσιθέου θύτου και Οικονόμου». Να αναφερθεί ότι η καμπάνα που βρίσκεται μέχρι και σήμερα αποτελεί δώρο του Οικονόμου Δοσιθέου το 1812. Είναι η πρώτη καμπάνα που ήχησε στην Κύπρο κατά τη διάρκεια των δύσκολων χρόνων της Τουρκικής δουλείας. Σύμφωνα με μαρτυρίες, ο Ηγούμενος της Μονής, Οικονόμος Δοσίθεος, υπήρξε ο πρώτος διδάσκαλος της Ελληνικής Σχολής Ομόδους, τον οποίο χαρακτηρίζουν ως άνθρωπο προικισμένο με πνευματικά χαρίσματα, άνθρωπο με γενναία καρδιά και πολλές αρετές.

Χρέος όλων μας είναι να τους τιμούμε και να είμαστε συνεχιστές του έργου τους. Έδωσαν το αίμα τους, ότι πιο πολύτιμο είχαν, για το νησί μας. Να τους έχουμε στις προσευχές μας και να ικετεύουμε τον Κύριό μας Ιησού να τους κατατάξει εν τόπο των Αγίων ένθα επισκοπεί το φως του προσώπου Του.

Τα λείψανά τους φυλάσσονται σε μνημείο (Μαυσωλείο) που βρίσκεται στο προαύλιο του Ιερού Ναού Παναγίας Φανερωμένης [30] στη Λευκωσία

Το 1871, όταν χαλάστηκε ο παλιός ναός για να κτιστεί ο υφιστάμενος, τα οστά ετάφησαν σε κοινό τάφο κάτω από την Αγία Τράπεζα. Το 1921, με την συμπλήρωση εκατό χρόνων από τη θυσία των Ιεραρχών, οικοδομήθηκε Μαυσωλείο από πεντελικό μάρμαρο όπου και τάφηκαν οριστικά τα οστά των εθνομαρτύρων της 9ης Ιουλίου 1821 [31].

Κατασκευάστηκαν αρκετές προτομές του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού, με πιο γνωστές αυτές που τοποθετήθηκαν το 1909 και το 1930 στον περίβολο της Αρχιεπισκοπής και του ναού της Παναγίας της Χρυσελευσας Στροβόλου αντίστοιχα, και ονομάστηκαν δρόμοι και σχολεία προς τιμή του, που φανερώνουν τον σεβασμό και την αγάπη των Κυπρίων προς το πρόσωπό του.

23. Ο Καλοπαναγιώτης είναι χωριό της επαρχίας Λευκωσίας στην Κύπρο.

Απέχει 70 χιλιόμετρα από την πόλη της Λευκωσίας.

24. Ορισμός: Κρατούσε τα ανδρῶα και γυναικεία μοναστήρια. Είχε ως βοηθό του τον Άρχοντα των μοναστηριών.

25. Ανακαίνισε την Ιερά Μονή Αγίου Παντελεήμονος στη Μύρτου (1763-1773).

26. Μητροπολίτου Μόρφου Νεοφύτου, Ο Εθνομάρτυρας Μητροπολίτης Κυρήνειας Λαυρέντιος (1750-1821).

27. Γεωργίου Ι. Κηπιάδη, σ.15.

28. Ιταλική εφημερίδα Notizie del Giorno.

29. Το Όμοδος βρίσκεται 42 χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Λεμεσού, στη γεωγραφική περιφέρεια των Κρασοχωριών Επαρχίας Λεμεσού. Βρίσκεται σε υψόμετρο 575 μέτρων πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Είναι κτισμένο στη δυτική όχθη του ποταμού Χα ποτάμι. Το Όμοδος υπήρχε ήδη από τα Προϊστορικά χρόνια, όπως αποκάλυψαν οι ανακαλύψεις αρχαίων αντικειμένων στην ευρύτερη περιοχή, ενώ επί Φραγκοκρατίας είχε παραχωρηθεί στον ευγενή Ιωάννη ντε Μπρι. Ιστορικά θεωρείται πιο πιθανή η δημιουργία του στα τέλη της βυζαντινής περιόδου, με την καταστροφή των κοντινών οικισμών Πάνω και Κάτω Κούπετρα, οπότε και δημιουργήθηκε νέος οικισμός γύρω από το γνωστό μοναστήρι του Τιμίου Σταυρού Ομόδους.

30. Γιώργου Γεωργή, «Από την πρώτη στη δεύτερη Αγγλοκρατία», Γιώργος Τενεκίδης, Γιάννος Κρανιδιώτης (επιμ.), Κύπρος. Ιστορία, προβλήματα και αγώνες του λαού της, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, β' έκδοση, Αθήνα, 2000, σ. 128 - 129.

31. 9η Ιουλίου 1821 εν Λευκωσία, «Ελληνική Αντίσταση».